

РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Л. М. Калініна

Розглянуто особливості сучасної чеської школи як відкритої соціально-педагогічної та соціально-економічної системи, що являє собою міні-суспільство зі своїми населенням і територією, економікою та цілями, духовними і матеріальними цінностями, фінансами, комунікацією, ієрархією. Школу як освітньо-культурний феномен презентовано крізь призму новаційних змін, що проголошені та реалізуються в Чеській Республіці, розвитку традицій, організаційної культури, персоналу.

Ключові слова: соціально-економічна система, освітня реформа в Чеській Республіці, демократія, освітня політика, асоціація з міжнародних питань у Чеській Республіці, рамкові освітні програми, відкритість школи, освітні послуги, акредитаційні агентства, моніторингове дослідження.

Калинина Л. Н. Реформирование образования в Чешской Республике

Рассмотрены особенности современной чешской школы как открытой социально-педагогической и социально-экономической системы, являющей собой мини-общество со своим населением и территорией, экономикой и целями, духовными и материальными ценностями, финансами, коммуникацией, структурной иерархией. Школа как образовательно-культурный феномен представлена через призму новационных изменений, которые провозглашены и реализуются в Чешской Республике, развития традиций, организационной культуры, персонала.

Ключевые слова: социально-экономическая система, образовательная реформа в Чешской Республике, демократия, образовательная политика, ассоциация по международным вопросам в Чешской Республике, рамочные образовательные программы, открытость школы, образовательные услуги, аккредитационные агентства, мониторинговые исследования.

Kalinina L. Reformation of Education is in Czech Republic

Any school as an open socio-educational or socio-economic system is a mini-society with its population and territory, the economy and goals, spiritual and material values and finance, communication and hierarchy. It has its own history, traditions, culture, technology and staff and is a historical phenomenon as a society, content, form, function and technology are interrelated with cultural and historical periods of social development.

Keywords: socio-economic system, educational reform is in Czech Republic, democracy, educational politics, Association for International Affairs of Czech Republic (AMO), scope educational programs, educational services, accreditation agency, monitoring research.

Постановка проблеми. Будь-яка школа як відкрита соціально-педагогічна чи соціально-економічна система становить міні-суспільство зі своїми населенням і територією, економікою та цілями, духовними і матеріальними цінностями, фінансами, комунікацією, ієрархією. Вона має власні історію, традиції, культуру, технологію та персонал; пов'язана з культурно-історичними періодами суспільного розвитку.

Ключовим елементом і школи, і суспільства є людина. Ще за часів Сократа було вперше створено афінське демокра-

тичне суспільство, провадилися вільні бесіди філософів із учнями та послідовниками як прообраз сучасної школи. Не можна точно довести, що встановлення демократії було пов'язано з організацією шкіл в Афінах, біля витоків яких стояли Сократ, Платон, Аристотель, але це гіпотетичне припущення можна пояснити, за К. Поппером, "зв'язком літератури, науки і демократії", "виникненням вільного ринку книг близько 530 року Р.Х. в Афінах" тощо.

Сучасна школа в Чеській Республіці віддзеркалює інноваційні зміни, що про-

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії управління освітніми закладами Інституту педагогіки НАПН України

голошені та реалізуються в країні. Відтак, об'єктивно потрібне осмислення й раціональне застосування кращих зразків практики освітніх змін і напрацювань учених Вишеградської групи, зокрема Чеської Республіки. Намагання України стати рівноправним партнером європейської спільноти потребує пізнання й урахування вітчизняною освітою перспективних тенденцій модернізації національних освітніх систем розвинених європейських країн, уваги до шляхів досягнення якості освіти та її привабливості в ринкових умовах.

Аналіз останніх досліджень. Проблема реформування освітніх систем не нова для практиків і наукових шкіл менеджменту країн Європейського Союзу. Вона активно досліджувалася, як правило, у зв'язку з упровадженням освітніх змін, реформ та інновацій, зумовлених політичними й соціально-економічними чинниками; є особливо актуальною наприкінці ХХ-го і у ХХІ ст., проголошеному ЮНЕСКО століттям освіти.

Утвердження в розвинених країнах світу тенденції "інтелектуалізації економіки" (базування економіки на знаннях) спонукає до усвідомлення: пошук ефективної моделі соціально-економічного розвитку України та вітчизняної сфери освіти необхідно вести у площині теорії людського капіталу та її врахування у практиці ринкових перетворень.

Освітня політика в системі інститутів громадянського суспільства, з'ясування її природи, політика розподілу підручників, особливості перерозподілу місцевих освітніх бюджетів, масштабні реформи галузі освіти в Східній та Центральній Європі перебували в центрі уваги західних дослідників і мали відображення у працях С. Карстена і Д. Майора "Освіта у Східній та Центральній Європі: освітні зміни після падіння комунізму" (1994 р.), М. Карной "Глобалізація та освітня реформа: що треба знати людям, які займаються плануванням" (1999 р.), П. Радо "Перехід в освіті" (2001 р.), Л. Серич "Освітні реформи в Центральній та Східній Європі" (1996 р.) та ін. [2, с.11, 104, 115, 169].

Тенденції розвитку середньої та вищої освіти у світовому і європейському контекстах, освітні зміни, реформи й інновації, освітній менеджмент в умовах змін, міжнародний розвиток освітньої політики, глобалізація і розвиток освіти, якість освіти та інструменти її моніторингу, тенденції освітньої політики і реформи в країнах Східної та Західної Європи, основи та аналіз освітньої політики ґрунтовно висвітлено в низці праць українських учених і дослідників: Н. Абашкіної, Т. Десятова, І. Іванюк, В. Кременя, В. Кор-

сака, Н. Лавриченко, М. Лещенко, О. Локшиної, О. Матвієнко, В. Огнев'юка, О. Савченко, А. Сбруєвої, Т. Сорочан, О. Сухомлинської, Л. Паращенко, О. Пометун, Т. Пушкарьової, Р. Шияна та ін.

Мета статті полягає в розкритті специфіки школи як соціоекономічної системи в ракурсі освітньої реформи в Чеській Республіці крізь призму цінності цього досвіду для України як держави, що поставила завдання інтеграції у європейську спільноту, досягнення європейських економічних і соціальних параметрів розвитку освіти, формування конкурентоспроможності фахівців, для прогностичної екстраполяції одержаних здобутків і висновків на діяльність загальноосвітніх навчальних закладів України.

Виклад основного матеріалу. 2013 р. за сприяння Асоціації з міжнародних питань Чеської Республіки (АМО, <http://www.amo.cz>, координатор Зденка Вагнерова) відбувся п'ятиденний навчальний візит педагогів і директорів шкіл України та Білорусі в цю країну на тему "Менеджмент школи – теорія і практика Чеської Республіки". Упродовж такого короткого періоду важко знайти відповіді на всі запитання щодо освітньої реформи, теорії та практики менеджменту школи в Чеській Республіці (далі – ЧР), особливо враховуючи, що після перебування у Празі їх стало не менше, а більше. Однак щоб не залишитися на маргінесі прогресу, маємо проаналізувати досвід упровадження освітньої реформи в ЧР на засадах постмодерністської методології та синергетики, що уможлиблює розгляд причин і шляхів реалізації освітньої реформи з позицій багатовимірності, дискретності, відкритості системи освіти до зовнішнього світу, зокрема здобуття якісної математичної та природничо-наукової освіти учнями загальноосвітніх навчальних закладів як важливого компонента ефективної діяльності шкіл.

Причини освітньої реформи в Чеській Республіці пов'язані з процесами економічної, політичної та культурної глобалізації, економією державного бюджету, зі зміною внутрішніх і зовнішніх чинників формування цінностей освіти, з потребою її відповідності викликам часу, європейському ринку праці, інтересам і потребам кожної людини, розширення мобільності на ринку праці для взаємного збагачення європейським досвідом, удосконалення національних законодавчих актів у всіх сферах суспільства, забезпечення системи гарантування якості освіти.

Процеси в суспільстві та економіці на початку ХХІ ст. зумовили зміни на ринку праці і детермінували зміну зовнішніх цінностей освіти, тобто тих, що визначають економічну цінність освіти в житте-

діяльності людини, розвиток соціально-професійної структури суспільства, підвищення економічної продуктивності шляхом удосконалення робочої сили, поліпшення ефективності використання фінансових ресурсів і людського капіталу та сприяють досягненню доступності освіти для всіх.

Економічні зміни у світовій економіці зумовлені насамперед економічною глобалізацією, що є могутнім фактором впливу на освітню політику і характер освітніх реформ у різних країнах; загостренням економічної конкуренції між націями, формуванням динамічної знанневоорієнтованої економіки у світі, спрямованої на сталий розвиток, новими координатами соціально-економічного розвитку Європейського Союзу, змінами структури економіки в Чеській Республіці, необхідністю покращення якості освітніх послуг для задоволення ринків праці, врахування передусім економічних детермінант розвитку освіти.

Технологічні зміни характеризуються найперше розвитком різноманітних технологій, необхідних для досягнення особистісного і професійного розвитку, конкурентності підприємств та організацій у суспільстві знань; поширенням ІКТ і урізноманітненням форм освіти завдяки комп'ютеризації і доступу до Інтернету, створенню глобальної освітньої мережі і її раціональному застосуванню, функціонуванню електронних бібліотек.

Соціальні зміни пов'язані з докорінними трансформаціями характеру праці в постіндустріальному суспільстві, постійним виробленням нової інформації, інформаційних ресурсів, проникненням мережі Інтернет практично в усі сфери діяльності людини, швидкістю отримання та передачі інформації завдяки ІКТ; збереженням національної ідентичності і забезпеченням міжнаціональної злагоди й конкурентоспроможності фахівців, рівного доступу до освіти; використанням інструментів для вимірювання успіхів освітніх реформ, міжнародних проектів щодо поширення досвіду трансформації освітньої системи ЧР.

Окреслені вище глобальні зміни у світовій економіці – соціальні, культурні й технологічні – привели до появи нових вимог до загальної компетентності людини, яка має бути активною, мобільною, гнучкою, інноваційною, вміє зосереджуватися на змінах і адекватно й ініціативно на них реагувати, використовує переваги інформаційного простору та витримує значні навантаження, має творче мислення, здатна до співпраці та міжкультурної взаємодії. Усе перераховане й обумовило реформування освітньої галузі в Чеській Республіці.

На думку магістра Дослідницького Національного інституту освіти Чеської Республіки Ітки Ярнікової (jitka.jarnikova@nuv.cz), причинами реформування у сфері освіти в ЧР слугували також:

- ♦ низький рівень мотивації учнів до навчання;
- ♦ низький рівень лінійної взаємодії в шкільному колективі: учителі не мали сформованих умінь працювати в команді, беручи відповідальність на себе не лише за власну діяльність, а й усього колективу; замало співпрацювали у процесі навчання учнів на міжпредметній основі, недостатньо приділяли уваги індивідуальним потребам учнів та навчальному плану;
- ♦ рутинність діяльності вчителя і регламентування його роботи в аспекті змісту і методів навчання та виховання учнів;
- ♦ бюрократизм щодо звітності тощо.

Про реальний процес освітньої реформи в Чеській Республіці та державне управління нею свідчать основи законодавства, сформоване правове поле здійснення державної освітньої політики в ЧР. На державному рівні розроблено, прийнято й реалізується нове законодавство, зокрема, Конституція Чеської Республіки, Закон про післядипломну освіту, Закон про освіту, або, як його називають директори шкіл, – шкільний закон, що діє з 2005 р. Закон про освіту репрезентує освітню систему через її структурні складники – дошкільну, початкову, середню, вищу, професійну; цілі та завдання освіти, типи освітніх закладів, освітні послуги; регулює види освіти в школах ЧР і форми освіти (денна, заочна, дистанційна, комбінована); встановлює умови, за яких відбуваються освіта і професійна підготовка кадрів сфери освіти; визначає права і обов'язки юридичних та фізичних осіб у сфері освіти, розкриває компетенції органів державного управління і самоуправління в освітній галузі, основні права та свободи, гарантовані державою [3].

Упродовж останніх років поступово сформовані ще близько 30 нових підзаконних актів з основ законодавства в освіті, зокрема видано Указ про повну середню освіту; Хартію основних прав і свобод у межах конституційного устрою ЧР; Указ про повну середню освіту зі змінами (від 31 серпня 2010 р. 10/2005, 48/2005 Coll); Указ про базову освіту та вимоги щодо відвідування школи (55/2005 Coll); Указ про організацію і фінансування спортивних змагань; наказ Міністра освіти, молоді й спорту № 32 372 /2004-21 "Про процедуру реєстрації школи та освітніх установ у реєстр шкіл і шкільних установ, порядок внесення змін і видалення з реєстру шкіл і шкільних установ"; Постанову про основи ху-

дожньої освіти (№ 571/2005 Coll); Указ про надання консультаційних послуг у школах і шкільних консультаційних центрах (72/2005 Coll) тощо. З 1 січня 2007 р. діє новий Трудовий кодекс із доповненнями (№ 365/2011), що привніс ще 300 змін, які також стосуються і сфери освіти [3].

У законодавчо-нормативних документах простежуються напрями й шляхи реформування, зміст і часові межі запровадження змін в освіті, відтак об'єктивних даних для державного управління системними інноваційними змінами у Чеській Республіці достатньо. Наприклад, у Празі 900 шкіл, і кожна з них підлягає інспектуванню Чеською шкільною інспекцією, що один раз на чотири роки вивчає, як дотримуються соціальні, економічні, матеріальні, санітарно-гігієнічні освітні, персональні (забезпечення кваліфікації учителів) умови; партнерсько-паритетні стосунки з відділами освіти; безпека життєдіяльності учнів; рівність умов для навчання, зокрема іноземців; як підтримують обдарованих учнів; як реалізується і які результати опанування учнями змістом рамкових освітніх програм – освітнім Держстандартом; якою є специфіка організації, шкільного менеджменту і додержання законодавства у сфері освіти. За результатами і висновками про навчальні досягнення, показниками ефективності шкільного менеджменту школи отримують державне фінансування на заклад і дотації на одного учня, обсяг яких визначає саме шкільна інспекція.

Зауважимо, що освітній Держстандарт – рамкові освітні програми, метою розроблення яких було випрацювання ключових компетентностей учнів та вихованців освітніх закладів, створювався впродовж двох років на базі пілотних шкіл і охоплює освітню систему від дитячого садочка до установ III рівня акредитації. Процес розроблення Держстандарту супроводжувався децентралізацією повноважень на всіх ієрархічних рівнях, що виявилось, зокрема, у чіткому визначенні функцій міністерства освіти, молоді й спорту, шкільних учителів і їх команд, координаторів із розроблення шкільних програм, науковців і чиновників щодо експериментального впровадження відбраного змісту рамкових освітніх програм на базі пілотних шкіл, подальшої корекції означених програм. В Україні подібний процес відбувається централізовано на рівні держави.

Освітня реформа Чеської Республіки стала інструментом здійснення державної освітньої політики, цілісного процесу фінансових, технологічних, педагогічних, управлінських, суспільних змін.

Розроблена і запроваджується нова парадигма компетентнісної освіти щодо ре-

лізації прав громадян ЧР на освіту, основні ознаки якої детерміновано Декларацією прав людини, проголошеною і затвердженою Асамблеєю ООН і Конституцією ЧР, теорією людського капіталу та економічними теоріями [1], міжкультурним контекстом освіти.

Освітня реформа – системне забезпечення трансформаційних процесів – децентралізації, деполітизації, автономії шкіл із орієнтацією на особистість, якість, ефективність освіти, рівність та дотримання в школі основного принципу успішної діяльності – довіри, соціальних гарантій, соціальної справедливості. Освітня реформа включає:

- ♦ розроблення й реалізацію нової структури і функцій системи освіти, визнання школи як соціоекономічної системи;

- ♦ забезпечення умов для реалізації нових функцій і стандарту діяльності директора загальноосвітнього закладу;

- ♦ раціональне планування фінансово-економічної діяльності школи для створення комфортних умов її функціонування та діяльності учнів і вчителів;

- ♦ системне впровадження трансформаційних процесів стосовно упорядкування мережі освітньої галузі;

- ♦ реалізацію положення про те, що школа і суспільство повинні розвиватися в одному інноваційному напрямі, генерувати і впроваджувати нові ідеї і спільно вирішувати проблеми, що виникають у процесі діяльності;

- ♦ фінансування шкіл відповідно до їх досягнень, що надає стимул і бажання колективам шкіл покращувати якість освіти та ефективність шкільного менеджменту, маркетингу освітніх і додаткових послуг;

- ♦ побудову системи діяльності школи за класичною системою плюс інновації, що реалізуються спільно вчителями; учнями та їх батьками;

- ♦ вмотивованість, компетентність та високу кваліфікацію вчителів: кваліфікація магістра, педагогічне навантаження 22 год. дають змогу педагогові творчо працювати, займатися самоосвітою за межами школи;

- ♦ підвищення професійної кваліфікації педагога впродовж 12 календарних днів навчального року за власною потребою і без детермінованих державою законодавчих зобов'язань. Підвищення кваліфікації оплачується зі шкільного бюджету, пропозиції для вибору надають Народний інститут, Карлів університет та інші установи, що мають право проводити акредитовані курси з освітньої проблематики (рис.1);

- ♦ відкритість школи, що сприяє зростанню кількості її зовнішніх зв'язків, але не передбачає широкої відкритості для тих, хто хотів би її бачити як ринок для будь-яких пропозицій і послуг, окрім освітніх;

- ♦ об'єктивне здійснення контролю якості освіти учнів незалежними акредитаційними агентствами, не підпорядкованими національному уряду, шкільній інспекції Міністерства освіти, молоді й спорту ЧР;
- ♦ оцінювання навчальних досягнень учнів, що базується на визначенні результатів їх опанування ключовими компетенціями, а не на тривалості, змісті освіти, навчальному плані;
- ♦ формування потреби у постійному самовдосконаленні, самонавчанні, самореалізації учнів і вчителів, реалізації стратегії навчання впродовж усього життя;
- ♦ забезпечення емоційного благополуччя учнів, що веде до індивідуальної свободи, усвідомлення власної унікальності, неповторності, самодостатності;
- ♦ бажання вчитися і навчати як домінуючу позицію обох сторін – учня і вчителя, а також батьків школярів;
- ♦ можливість державних шкіл розробляти проекти, брати в них участь спільно з партнерами, бути учасниками конкурсів грантів;
- ♦ надання директорам шкіл і вчителям значних прав;
- ♦ запровадження внутрішньої і незалежної зовнішньої системи оцінювання діяльності шкіл, участь у міжнародних моніторингових дослідженнях якості математичної та науково-природничої освіти учнів тощо.

Директори шкіл, службовці та науковці, які презентували українським колегам успіхи реформування національної системи освіти в ЧР, з гордістю відзначали, що учні чеських шкіл за результатами Міжнародного порівняльного моніторингового дослідження якості математичної та природничо-наукової освіти TIMSS-2011 (TIMSS – Trends in Mathematics and Science Study) перевищили середньостатистичні показники, див. рис. 2 [4-6].

Проект TIMSS організований у вигляді зрізу стану освітньої системи у двох класах, що йдуть один за одним: у третіх – четвертих та сьомих – восьмих, що дає змогу отримати значно більше інформації про навчальні досягнення учнів конкретної вікової групи і чинники, що впливають на систему навчання. Означений проект спрямований на вдосконалення природничо-математичної підготовки учнів країн із різними освітніми системами, аналіз та порівняння у міжнародному масштабі систем природничо-математичної освіти на рівні визначення цілей, змісту освіти та вимог щодо підготовки учнів у межах навчального плану, оцінювання навчальних досягнень і ставлення учнів до навчання тощо.

Дослідження TIMSS-2011 є п'ятим у серії міжнародної оцінки шкільної успішності учнів, підтримується значним обсягом інформації про країну, школу і класи навчання, проводиться з 1995 р. через кожні чотири роки. Існує значне розмаїття країн-учасниць TIMSS-2011 в аспекті економічного розвитку, географічного розташування й чисельності їх населення, структури, результативності систем освіти. Але можна зробити висновок, що всі країни -учасниці моніторингового дослідження якості математичної та природничої освіти – об'єднує бажання змінити ситуацію в освіті на краще, щоб забезпечити якість життя громадян і процвітання держави.

Основою для бачення міжнародної оцінки шкільної успішності є уявлення, що розмаїття освітніх філософій, моделей і підходів, що характеризують світові освітні системи, становлять природну лабораторію, у якій кожна країна може отримати уроки з досвіду інших країн. Країни – учасниці TIMSS – поділяють переконання, що порівняльний аналіз систем освіти під кутом зору їх організації, структури, змістового наповнення, зокрема навчальних програм, шкільної практики та відповідних досягнень учнів і узагальнена інформація про них має вирішальне значення для ефективності подальшого здійснення освітньої політики й реформування національних систем.

Дані топ-10 країн у розрізі предметів і років за середнім балом країни для учнів

PROGRAMOVÁ NABÍDKA II
pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
ZÁŘÍ 2012 – LEDEN 2013

Brno • České Budějovice • Hradec Králové • Jihlava • Karlovy Vary • Liberec • Olomouc
• Ostrava • Pardubice • Plzeň • Praha a Střední Čechy • Ústí nad Labem • Zlín

- Přehled prioritních témat ve vzdělávání
- Nabídka vzdělávání v jednotlivých krajích ČR
- Kvalifikační studia
- Vzdělávání interních auditorů v organizacích v působnosti MŠMT
- Národní a ostatní projekty NIDV financované z ESF
- Workshopy, konzultace a vzdělávací programy vhodné pro realizaci šablon v rámci EU peníze školám
- Speciální a inkluzivní vzdělávání
- Konzultační centra k ŠVP

NIV
NÁRODNÍ INSTITUT
PRO DALŠÍ
VZDĚLÁVÁNÍ

Рис. 1. Набір програмних пропозицій підвищення кваліфікації, що надаються Народним інститутом (Чеська Республіка), 2012-2013

Math (8 класс)

[править]

TIMSS (1995)	TIMSS-R (1999)	TIMSS2003	TIMSS2007	TIMSS2011
1. Сингапур 643	1. Сингапур 604	1. Сингапур 605	1. Тайвань 598	1. Южная Корея 613
2. Южная Корея 607	2. Южная Корея 587	2. Южная Корея 589	2. Южная Корея 597	2. Сингапур 611
3. Япония 605	3. Тайвань 585	3. Гонконг 586	3. Сингапур 593	3. Тайвань 609
4. Гонконг 588	4. Гонконг 582	4. Тайвань 585	4. Гонконг 572	4. Гонконг 586
5. Фландрия (Бельгия) 565	5. Япония 579	5. Япония 570	5. Япония 570	5. Япония 570
6. Чешская республика 564	6. Фландрия (Бельгия) 558	6. Фландрия (Бельгия) 537	6. Венгрия 517	6. Россия 539
7. Словакия 547	7. Нидерланды 540	7. Нидерланды 536	7. Англии (и Уэльсе) 513	7. Израиль 516
8. Швейцария 545	8. Словакия 534	8. Эстония 531	8. Россия 512	8. Финляндия 514
9. Венгрия 541	9. Венгрия 532	9. Венгрия 529	9. Соединенные Штаты 508	9. Соединенные Штаты 509
10. Словения 541	10. Канада 531	10. Малайзия 508	10. Литва 506	10. Англии (и Уэльсе) 507

Наука (8 класс)

[править]

TIMSS (1995)	TIMSS-R (1999)	TIMSS2003	TIMSS2007	TIMSS2011
1. Германия 607	1. Тайвань 569	1. Сингапур 578	1. Сингапур 567	1. Сингапур 590
2. Чешская республика 574	2. Сингапур 568	2. Тайвань 571	2. Тайвань 561	2. Тайвань 564
3. Япония 571	3. Венгрия 552	3. Южная Корея 558	3. Япония 554	3. Южная Корея 560
4. Южная Корея 565	4. Япония 550	4. Гонконг 556	4. Южная Корея 553	4. Япония 558
5. Болгария 565	5. Южная Корея 549	5. Эстония 552	5. Англии (и Уэльсе) 542	5. Финляндия 552
6. Нидерланды 560	6. Нидерланды 545	6. Япония 552	6. Венгрия 539	6. Словения 543
7. Словения 560	7. Австралия 540	7. Венгрия 543	7. Чешская республика 539	7. Россия 542
8. Австралия 558	8. Чешская республика 539	8. Нидерланды 536	8. Словения 538	8. Гонконг 535
9. Венгрия 554	9. Англия 538	9. Соединенные Штаты 527	9. Словения 530	9. Англии (и Уэльсе) 533
10. Англии (и Уэльсе) 552	10. Финляндия 535	10. Австралия 527	10. Россия 530	10. Соединенные Штаты 525

Math (8 класс)

[править]

TIMSS (1995)	TIMSS-R (1999)	TIMSS2003	TIMSS2007	TIMSS2011
1. Сингапур 643	1. Сингапур 604	1. Сингапур 605	1. Тайвань 598	1. Южная Корея 613
2. Южная Корея 607	2. Южная Корея 587	2. Южная Корея 589	2. Южная Корея 597	2. Сингапур 611
3. Япония 605	3. Тайвань 585	3. Гонконг 586	3. Сингапур 593	3. Тайвань 609
4. Гонконг 588	4. Гонконг 582	4. Тайвань 585	4. Гонконг 572	4. Гонконг 586
5. Фландрия (Бельгия) 565	5. Япония 579	5. Япония 570	5. Япония 570	5. Япония 570
6. Чешская республика 564	6. Фландрия (Бельгия) 558	6. Фландрия (Бельгия) 537	6. Венгрия 517	6. Россия 539
7. Словакия 547	7. Нидерланды 540	7. Нидерланды 536	7. Англии (и Уэльсе) 513	7. Израиль 516
8. Швейцария 545	8. Словакия 534	8. Эстония 531	8. Россия 512	8. Финляндия 514
9. Венгрия 541	9. Венгрия 532	9. Венгрия 529	9. Соединенные Штаты 508	9. Соединенные Штаты 509
10. Словения 541	10. Канада 531	10. Малайзия 508	10. Литва 506	10. Англии (и Уэльсе) 507

Наука (8 класс)

[править]

TIMSS (1995)	TIMSS-R (1999)	TIMSS2003	TIMSS2007	TIMSS2011
1. Германия 607	1. Тайвань 569	1. Сингапур 578	1. Сингапур 567	1. Сингапур 590
2. Чешская республика 574	2. Сингапур 568	2. Тайвань 571	2. Тайвань 561	2. Тайвань 564
3. Япония 571	3. Венгрия 552	3. Южная Корея 558	3. Япония 554	3. Южная Корея 560
4. Южная Корея 565	4. Япония 550	4. Гонконг 556	4. Южная Корея 553	4. Япония 558
5. Болгария 565	5. Южная Корея 549	5. Эстония 552	5. Англии (и Уэльсе) 542	5. Финляндия 552
6. Нидерланды 560	6. Нидерланды 545	6. Япония 552	6. Венгрия 539	6. Словения 543
7. Словения 560	7. Австралия 540	7. Венгрия 543	7. Чешская республика 539	7. Россия 542
8. Австралия 558	8. Чешская республика 539	8. Нидерланды 536	8. Словения 538	8. Гонконг 535
9. Венгрия 554	9. Англия 538	9. Соединенные Штаты 527	9. Словения 530	9. Англии (и Уэльсе) 533
10. Англии (и Уэльсе) 552	10. Финляндия 535	10. Австралия 527	10. Россия 530	10. Соединенные Штаты 525

Рис. 2. Топ-10 стран – участниц TIMSS-2011 – у розрізі предметів і років за середнім балом країни для учнів 8-х класів

Vydejte se s námi do ŠKOLY SNŮ...

Sen... Slovo na tři písmena, která znamenají celý život. Neboť celý život jdeme za svým snem, který je pro nás motivem, cestou i cílem zároveň. Škola snů pomáhá dětem získat víru, že je možné dostat se ke svým snům na dosah, a zároveň najít způsoby, jak to dokázat.

**FZŠ a MŠ Barrandov II při PedF UK
Praha 5 – Hlubočepy, V Remízku 7/919
www.fzsbarr.cz**

Рис. 3. Школа Баррандов Праги 5 (Чеська Республіка)

Jaká je naše škola?

FZŠ a MŠ Barrandov II patří mezi největší pražské školy. Jejím zřizovatelem je Městská část Praha 5. Učivovalní problém na hlavní budově V Remízku 7/919 a na detašovaném pracovišti v Záhořského 887, kde je umístěna MŠ a přípravné třídy.

Letos jsou otevřeny tyto volitelné předměty: výběrový německý jazyk, praktická angličtina, základy administrativy a informatiky, etická výchova, filmová a audiovizuální výchova, literární seminář, sportovní hry, sportovní výchova a další.

Zajímavé činnosti pro žáky: hudební kroužek, počítač, šikovné ruce, výtvarný kroužek, jazyk, odborné téma, sportovní hry, máj, loděři, basketbal, příprava na zkoušky, převýšit sbor Praze, náprava poruch učení, veselé matematika, veselá čeština, dramatický kroužek.

Součástí školy je školní družina, školní klub a školní jídelna. Právou družiny je po všechny pracovní dny od 6:30 do 17:30. Pro žáky je k dispozici školní psycholog a speciální pedagog; zvláštní péče je věnována žákům se specifickými poruchami učení, ale také žákům mimořádně nadaným. Škola je bezbariérově přístupná. Školní jídelna poskytuje výběr ze dvou až tří jídel prostřednictvím objednávkářny přes internet, věnuje péči také stravěním s dietními nároky.

Učební plán školního vzdělávacího programu Škola snů pro 1. stupeň

Předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Český jazyk	8	9	8	8	8
Anglický jazyk	1	1	3	3	3
Matematika	4	5	5	5	4
Svět informací	0	0	0	0	1
Převodná	2	2	3	0	0
Přírodověda	0	0	0	1,5	2
Vlastivěda	0	0	0	1,5	2
Hudební výchova	1	1	1	1	1
Výtvarná výchova	1	1	2	2	2
Tělesná výchova	2	2	2	2	2
Pracovní činnosti	1	1	1	1	1

CO BYSTE MOŽNĚ RÁDI VĚDĚLI

Přípravné třídy jsou určeny pro děti, kterým byl povolen odhlásit školní docházky, nebo pro děti ze znevýhodněného sociokulturního prostředí. Mají za úkol osvočit si základní předmět a předškolního vzdělání a připravit je na školní docházky. Výhodou je nízký počet dětí ve třídě.

Odhlášení školní docházky není závazným rozhodnutím na zápis, pokud tam dostanete o odhlášení všechny informace. O odhlášení rozhodne ředitel školy na základě písemné žádosti zákonných zástupců dítěte doložené doporučením pracovníků příslušného školního poradenského zařízení a odborného lékaře. Potvrzení je třeba doručit do 31.5. 2013.

Dodatečný odhlášení může být doloženo sverena v průběhu první třídy. Pokud se u žáka v první třídě projeví nedostatečná úroveň nebo dalšími výsklasy k jinosti školní docházky, může ředitel se souhlasem zákonného zástupce dodatkově v průběhu prvních pololetí odhlásit začátek plnění školní docházky na následující školní rok.

Рис. 4. Інфраструктура школи Баррандов Праги 5

Рис. 5. Внутрішній дворику школи Баррандов Праги 5

8-х класів із 1995 р. до сьогодні засвідчують достойну участь ЧР в дослідженні якості математичної та природничої освіти учнів шкіл. Прагнення кращих результатів власне й спонукало наших сусідів до змін у сфері освіти – і процесі, і його результаті, що проводяться законодавчим шляхом і полягають у запровадженні нової форми освіти (ре-форма) з розширенням громадянських прав у ЧР.

Формування культурного, комфортно й конкурентоздатного освітнього середовища в школі є одним зі стратегічних напрямів освітньої реформи в Чеській Республіці. Під час презентації однієї зі шкіл директор закладу зазначив, що шкільний колектив – це одна сім'я, що працює, планує, впроваджує певні дії і радіє успіхам разом. Для культурного середовища чеських шкіл властива співпраця учнів, учителів і батьків, форми і зміст якої постійно вдосконалюються.

У школі Баррандов Праги 5 (директор Мілан Голуб), рис. 3, привернули увагу тенісні корти і вазони з квітами, кімната для відпочинку учнів й очікування батьків у одній з рекреацій школи. На перерві учні грали в теніс, малювали на дошках, які висять у коридорах, а дві дівчинки просто навколішки перетинали коридор.

Директор привітався з ними й запитав, чи можна йому пройти з колегами з України й Білорусії і отримав ствердну відповідь. Ми попрямували далі оглядати класні кімнати, спортзали, сауну, внутрішній дворику школи з ялинкою й амфітеатром, краєвиди навколо будівлі школи (рис. 4, 5).

У школах Чеської Республіки реалізується особистісно орієнтоване виховання крізь призму ідеології лібералізму як ідейно-політичної течії життя, яке не обмежує свободу поведінки учнів у школі, а потім у суспільстві, але все-таки учнів навчають брати відповідальність за будь-які власні вчинки, слова, дії.

Поки що у ЧР не все населення країни підтримує освітні реформи. Останні мають у Чеській Республіці не лише здобутки, а й проблеми, які вирішуються спільно освітянами, науковцями, державними чиновниками та громадою, що заслуговує на увагу. До проблем віднесено: нескординованість процесів реформування, їх непрозорість для педагогів, зміна міністрів, недостатній рівень пропагування реформ у суспільстві ЧР, брак коштів на освітні трансформації.

Значну кількість аспектів управлінської діяльності директора та менеджменту школи як соціоекономічної системи, на нашу думку, потрібно прозоро зреалізувати і в ЗНЗ України: сформувати таке законодавство, яке б передбачало на-

дання платних освітніх послуг, легалізувати репетиторство, сприяти розвитку сектора приватних шкіл як рівноправної складової освітньої мережі, що має вагомe значення в забезпеченні якісної освіти громадян та рівного доступу до неї.

Наукові завдання подальших досліджень вбачаємо у розкритті розбіжностей та особливостей вітчизняної та чеської систем освіти, професійних інтересів освітян і їхніх інноваційних поглядів, порівнянні ціннісно-культурних пріоритетів освіти, з'ясуванні освітніх запитів суспільства, забезпечення яких необхідне для підтримання громадянами освітньої реформи.

Висновки. Окреслені вище економічні, соціальні, культурні й технологічні зміни детермінували реформу – політичний процес, що охоплює всю систему освіти і впливає на владні, управлінські, інформаційно-комунікаційні, соціальні відносини в суспільстві, передбачає доскональну зміну системи освіти Чеської Республіки, що означає повну переорієнтацію національної освітньої політики на макrorівневі процеси та зумовлює необхідність розроблення не лише її соціально-економічного обґрунтування, а й законодавчо-правових засад проведення і вироблення оптимальних шляхів її запровадження. Ідеться не про часткові зміни в системі освіти ЧР, а про принципово новий, ресурсно забезпечений, ефективно узгоджений і дієвий комплекс інноваційних змін для досягнення цілей, проголошених державною освітньою політикою в ЧР.

Пошуки оптимальної моделі національної системи освіти в контексті європейського виміру та реформаторських заходів у контексті наближення української освіти до європейських стандартів спонукають учених, практиків, громадян до всебічного вивчення досвіду інших, насамперед сусідніх з Україною держав. Це дає змогу не лише осмислити, а й раціонально застосувати кращі напрацювання у сфері освіти, більш ефективно використовувати на практиці надбання та позитивний досвід реформування сфери освіти, прогнозувати розвиток подій у освітньо-інформаційному середовищі України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беккер Г. С. Человеческое поведение. Экономический подход. Избранные труды по экономической теории / науч. ред. послесловия Р. И. Капелюшников, предисловия М. И. Ле-

вин; пер. с англ. – М. : ГУВШЭ, 2003. – 614 с.

2. Іванюк І. В. Освітня політика : навч. посіб. [Текст] / І. В. Іванюк. – К. : Таксон, 2006. – 225 с. – С. 34-54.

3. Programu "Kvalifika?n? studium pro?editele ?kol a ?kolsk?ch za??zen?" (KS) / N?rodn? institut pro dal?? vzd?l?v?n?, 2012.

4. TIMSS 2007 Международный отчет по математике 2008 года, МЭА [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://translate.google.com.ua/translate?hl=ru&sl=en&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Trends_in_International_Mathematics_and_Science_Study&prev=/search%3Fq%3Dtimss%2B2011%2Bresults%26hl%3Dru%26sa%3DX%26tbo%3Dd%26biw%3D1264%26bih%3D868&sa=X&ei=YwXrUI_PLSyRhQec2IH0BA&ved=0CGsQ7gEwBg

5. TIMSS 2011, математика, доклад 2008 года, Международная ассоциация по оценке образовательных достижений (IEA) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://timssandpirls.bc.edu/timss2011/index.html>

6. TIMSS 2011, расписание [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.timss.org/>

Цитувати: Калініна Л. М. Реформування освіти в Чеській Республіці / Л. М. Калініна // Постметодика. – 2013. – № 1. – С. 16–23.

© Л. М. Калініна, 2013. Стаття надійшла в редакцію 28.05.13 ■